

CZU: 373.03.011.31

DOI: 10.36120/2587-3636.v30i4.175-181

SPECIFICUL ȘI NIVELURILE EXCELENȚEI ARTISTICE ALE CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Iulia POSTOLACHI, asistent universitar

<https://orcid.org/0000-0001-5286-778X>

Catedra de Științe ale Educației, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Rezumat. Articolul prezintă descrierea rezultatelor cercetării pedagogice experimentale a excelenței artistice a cadrelor didactice din învățământul primar desfășurate la cursurile de formare continuă în domeniul de profesionalizare. Conținutul articolului include datele experimentale la etapa de constatare privind nivelurile de formare a excelenței artistice a cadrelor didactice și particularitățile afirmării acestora prin valori (artistism, expresivitate, asertivitate comunicativă, entuziasm și măiestrie coregrafică etc.) și componente specifice (teatrală, comunicare artistică, deontologie pedagogică și identitate profesională) afirmate în aria intrapersonală și aria socială în conduita deontologică.

Cuvinte-cheie: excelență artistică, cadre didactice, învățământ primar, formare continuă.

SPECIFICITY AND LEVELS OF ARTISTIC EXCELLENCE OF TEACHING STAFF IN PRIMARY EDUCATION

Abstract. The article presents the description of the results of the experimental pedagogical research of the artistic excellence of primary education teachers carried out in the continuous training courses in the field of professionalization. The content of the article includes the experimental data at the ascertainment stage regarding the levels of formation of artistic excellence of teaching staff and the particularities of their affirmation through values (artistry, expressiveness, communicative assertiveness, enthusiasm and choreographic mastery, etc.) and specific components (theatrical, artistic communication, deontology pedagogical and professional identity) affirmed in the intrapersonal area and the social area in deontological conduct.

Keywords: artistic excellence, teaching staff, primary education, continuous training.

Actualitatea și importanța cercetării se explică prin promovarea învățământului centrat pe competențe determinat de schimbările actuale din societatea contemporană. Cercetările pedagogice demonstrează, că excelența artistică a cadrelor didactice se formează ca urmare a dezvoltării calităților personale combinate de natură cognitivă, artistică și creativă, metodologică și pedagogică [5, p.124]. Preocuparea intensă a cercetătorilor pentru *excelența artistică a cadrelor didactice* implică orientarea învățământului superior pedagogic spre formarea competențelor, care în opinia profesorului universitar, Vl. Guțu, constituie una dintre dimensiunile prioritare ale politicilor educaționale: *curriculum centrat pe competențe, standardele de competențe, evaluarea competențelor etc.* În literatura de specialitate se atestă puncte de vedere diferite privind competențele artistice, abordate ca dimensiuni de personalitate formate în procesul pregătirii profesionale (D. Salade, G. Mialaret, G. De Landsheere, I. Jinga, M. Călin). *Competențele artistice* se formează în procesul de aplicare a cunoștințelor, fapt pentru care este absolut necesară valorificarea conținuturilor curriculare (Al. Crișan, Vl. Guțu, S.

Cemortan). Disciplinele din zona artelor oferă posibilități de formare a competențelor artistice a cadrelor didactice în devenire. Din acest unghi de vedere, activitatea artistică și creativă, aflată în continuă dezvoltare ce conține informație și saturație emoțională, face trecerea cadrului didactic la un nivel superior de deprindere artistică și pedagogică [2], [3, p. 53-54], [6].

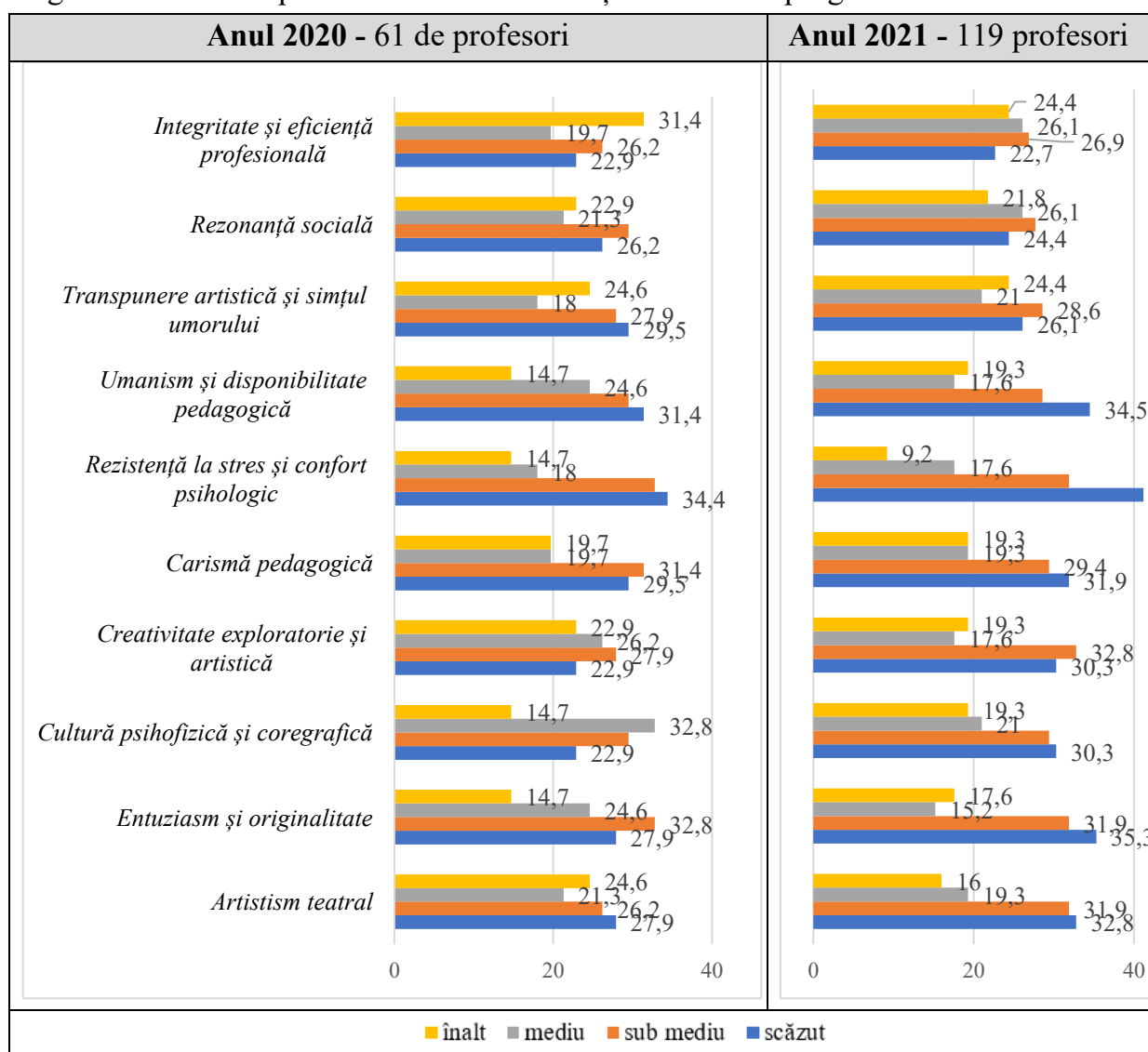
În contextul actual al problematicii de formare profesională a cadrelor didactice se constată, faptul, că la ora actuală măiestria pedagogică în termeni de excelență artistică este insuficient abordată în literatura de domeniu. Din aceste considerente, propunem definiția, pe care am formulat-o rezultată din cercetarea teoretico-experimentală: ***excelența artistică a profesorilor***, în general, și, ***a cadrelor didactice din învățământul primar***, în special, reprezintă un sistem de competențe artistice, exprimate în valori artistice în componentele: *teatrală (artistism teatral, expresivitate etică, asertivitate comunicativă, entuziasm și originalitate, cultură psihofizică și măiestrie coregrafică), comunicare artistică (creativitate exploratorie, charismă pedagogică), afirmate în aria socială și valorile deontologiei pedagogice (rezistența la stres, orientare emoțională pozitivă, confort psihologic, umanism, disponibilitate pedagogică) care definesc identitatea profesională prin valorile (transpunere artistică și simțul umorului, rezonanță socială și gestionarea timpului, integritate și eficiență profesională), reflectate în aria intrapersonală care certifică profilul excelenței artistice a cadrelor didactice.*

Într-o eră a provocărilor se simte nevoia precizării valorilor excelenței artistice, care integrează factorii determinanți ai dezvoltării personalității cadrelor didactice. În efortul de apreciere a conținutului valorilor, Cojocar-Boroza M. [1, p.9-11], Pâslaru Vl. (2011) apreciază *valoarea* ca autoritate supremă a educației. Un postulat fundamental al teoriilor pedagogice stabilește, că educația se realizează prin valori și creează noi valori [4, p. 5].

Experimentul pedagogic a fost organizat în perioada anilor 2020- 2021 pe un eșantion de 180 de subiecți/profesori: anul 2020 - 61 de profesori, anul 2021 - 119 profesori din cadrul cursurilor de formare continuă a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți (USARB). În acest context, prezentăm descrierea rezultatelor *cercetării experimentale la etapa de constatare* a nivelului excelenței artistice a cadrelor didactice în termeni de *valori specifice*. Din această perspectivă au fost evaluate valorile: integritate și eficiență profesională, rezonanță socială, transpunere artistică și simțul umorului, umanism și disponibilitate pedagogică, rezistență la stres și confort psihologic, carismă pedagogică, creativitate exploratorie și artistică, cultură psihofizică și coregrafică, entuziasm și originalitate și artistism teatral (figura 1).

Prezentarea rezultatelor înregistrate de respondenți în figura 1 scoate în evidență *rezistența la stres și confort psihologic* cu 34,4%, de *nivel scăzut*, în anul 2020, iar în anul 2021 nivelul scăzut se constată pentru valoarea *rezistență la stres și confort psihologic*, care este de 41,2%. Nivelul scăzut al *umanismului și a disponibilității pedagogice*: în anul

2020 - 31,4%, în 2021 - 34,5%. Nivelul scăzut al *artistismului teatral*, în anul 2020, este de 27,9%, în 2021 - 32,8%. Se constată la fel nivel scăzut pentru *charisma pedagogică* în 2020 - 29,5%, iar în 2021 - 31,9%. *Transpunerea artistică și simțul umorului* deține nivelul scăzut în anul 2020 - 29,5%, iar în 2021 - 26,1%. *Entuziasmul și originalitatea* în anul 2020 este de 27,9%, iar în 2021 de 35,3%, indicând nivelul scăzut mai mare. Aici, la fel se vede nivelul crescut al nivelului scăzut. *Creativitatea exploratorie și artistică* în anul 2020 este de 22,9%, iar în 2021 - 30,3%. *Rezonanță socială* cu nivelul scăzut în 2020 - 26,2%, iar în 2021 - 24,4%. *Integritatea și eficiența profesională*: pentru nivelul scăzut în 2020, fiind de 22,9%, 22,7%- 2021. *Cultura psihofizică și coregrafică* pentru nivelul scăzut în 2020 este de 22,9%, iar în anul 2021 - 30,3%. Această situație se explică prin necesitatea integrării modulelor specifice formării excelenței artistice în programul de formare.

Figura 1. Nivelurile de formare a valorilor excelenței artistice a cadrelor didactice

Analiza datelor arată, că valorile experimentale pentru *nivelul înalt* sunt evident mai mici decât nivelul scăzut atât în anul 2020, cât și în anul 2021. *Integritatea și eficiența profesională* în 2020 este de 31,4%, iar în 2021 de 24,4%. În cazul valorii *transpunere*

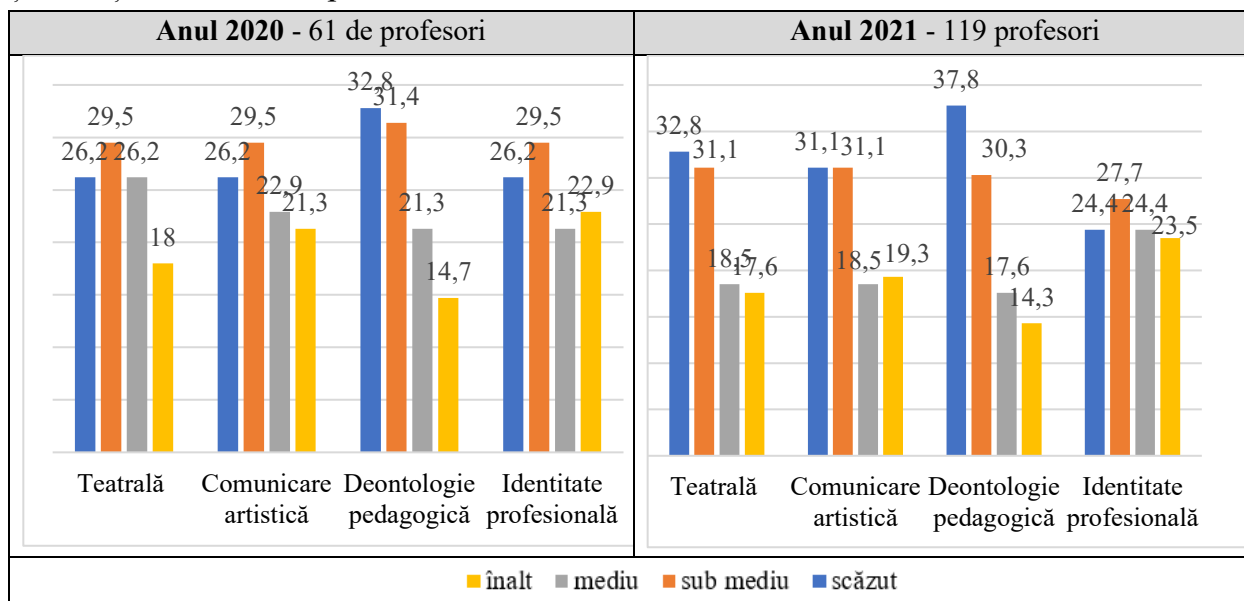
artistică și simțul umorului pentru nivelul înalt, este o diferență foarte mică pentru 2020 și 2021: 24,6% și 24,4%. Pentru valoarea artistism teatral s-a constatat nivelul înalt de 24,6% în anul 2020, însă pentru 2021 a fost în scădere de până la 16%. *Rezonanța socială* în 2020 a atins 22,9% pentru nivelul înalt, iar în 2021 puțin scade la 21,8%. Valoarea creativitate exploratorie și artistică în 2020 este de 22,9%, în 2021 se observă o mică scădere a nivelului înalt de 19,3%. S-a constatat, că valoarea charisma pedagogică în 2020 pentru nivelul înalt este de 19,7% , în 2021 de 19,3%. Pentru umanism și disponibilitate pedagogică se observă o mică creștere în anul 2021: 2020- 14,7% și 2021- 19,3%. Valoarea rezistență la stres și confort psihologic la fel în 2020 este de 14,7%, însă în 2021 scade la 9,2%. Cultura psihofizică și coregrafică în 2020 este de 14,7%, dar în 2021 crește la 19,3%. La fel, entuziasmul și originalitatea în 2020 este de 14,7%, însă în 2021 puțin crește la 17,6%.

Nivelul mediu este dominat de valoarea cultura psihofizică și coregrafică de 32,8% în 2020 și în 2021 scade la 21%. Creativitatea exploratorie și artistică cu 26,2% în 2020 și 17,6% în 2021 ne permite să observăm o scădere în 2021 a nivelului mediu. Umanism și disponibilitate pedagogică în 2020 a atins nivelul mediu de 24,6%, iar în 2021 este în scădere de 17,6%. La fel, entuziasm și originalitate în 2020 a fost de 24,6%, în 2021 de 15,2%, observându-se o descreștere. *Rezonanța socială* prezintă 21,3% în 2020, iar în 2021 crește la 26,1%. Artistismul teatral în 2020 a atins nivelul mediu de 21,3%, în 2021 scade la 19,3%. În 2020 integritate și eficiență profesională scade la 19,7%, însă în anul 2021 nivelul mediu se ridică la 26,1%. Transpunere artistică și simțul umorului pentru nivelul mediu în 2020 este de 18%, în 2021 se ridică la 21%. Rezistență la stres și confort psihologic este de 18% în 2020, însă în anul 2021 puțin scade la 17,6%.

Nivelul sub mediu a fost deținut de entuziasm și originalitate cu 32,8% pentru anul 2020, în 2021 fiind puțin mai scăzut, la 31,9%. Carisma pedagogică în 2020 a atins nivelul sub mediu de 31,4%, în 2021 fiind de 29,4%, adică în descreștere. La fel rezistența la stres și confortul psihologic au înregistrat 31,4% în 2020, dar în 2021 a crescut puțin la 31,9%. *Rezonanța socială* în 2020 a atins 29,5%. Integritate și eficiență profesională în 2020 a fost de 26,2%, iar în 2021 puțin se ridică la 26,9%. Valoarea transpunere artistică și simțul umorului în 2020 a înregistrat 27,9%, în 2021 a crescut la 28,6%. Rezultatele pentru creativitate exploratorie și artistică au înregistrat 27,9% în 2020, iar în 2021 au crescut la 32,8%. Valoarea artistism teatral a evidențiat 26,2% pentru anul 2020, iar pentru 2021 a înregistrat 31,9%, fiind în creștere.

În urma acestor comparații de date, *concluzionăm* că nivelul scăzut este mai ridicat decât nivelul înalt atât pentru anul 2020 cât și pentru anul 2021, la fel și nivelul sub mediu este mai ridicat decât nivelul mediu pentru ambii ani de studiu la etapa de constatare a cadrelor didactice din cadrul cursurilor de formare continuă.

În continuare, prezentăm nivelurile excelenței artistice a cadrelor didactice prin componente în figura 2. Tabloul de analiză prezintă pentru anul 2020 – 61 de profesori școlari și în 2021 -119 profesori.

Figura 2. Nivelurile de formare a componentelor excelenței artistice a cadrelor didactice

Nivelul scăzut este determinat în 2020 de deontologia pedagogică cu 32,8%, iar în 2021 crește la 37,8%. Artistismul teatral în anul 2020 a atins nivelul scăzut de 26,2%, dar în 2021 crește la 32,8%. Componenta comunicare artistică, în 2020, la fel este de 26,2%, și în 2021 crește la 31,3%. Identitatea profesională în 2020 a fost stabilită de 26,2%, iar în 2021 scade la 24,4%.

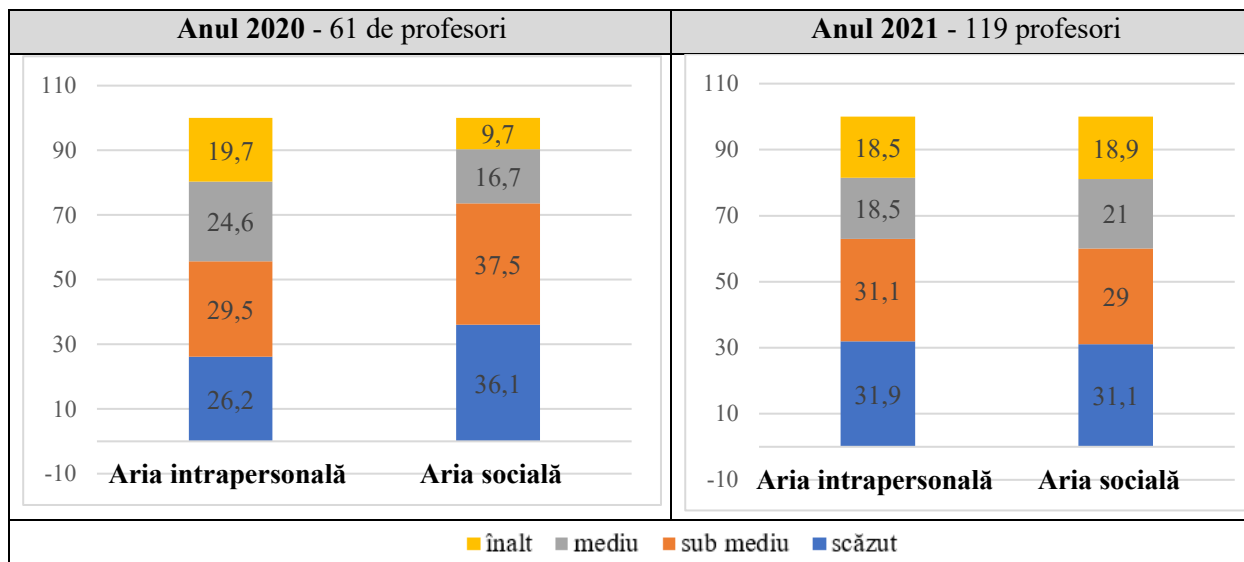
Nivelul înalt reflectă componenta identitate profesională cu 22,9% pentru nivelul înalt, însă pentru anul 2021 crește la 23,5%. Comunicarea artistică reprezintă 21,3% în anul 2020, iar în 2021 scade la 19,3%. Componenta teatrală a fost apreciată cu 18% în anul 2020, în 2021 scade nesemnificativ la 17,6%. Deontologia pedagogică a obținut 14,7% pentru anul 2020, iar pentru anul 2021 – 14,3%, un rezultat puțin diferențiat.

Nivelul mediu a fost obținut de componenta teatrală la 26,2% în 2020, iar în 2021 scade la 18,5%. Componenta comunicare artistică la fel înregistrează diferențe în 2020 de 21,3% și în 2021 de 18,5%. Deontologia pedagogică arată 21,3% în 2020, iar în 2021 scade la 17,6%, determinată și de numărul mai mare al cadrelor didactice din cadrul cursurilor de formare continuă. Identitatea profesională reprezintă 21,3% în 2020, dar în 2021 a crescut la 23,5%.

Nivelul sub mediu a demonstrat că deontologia pedagogică arată 31,4% pentru anul 2020, însă în 2021 s-a constatat o descreștere de 30,3%. Componenta teatrală la acest nivel s-a plasat la 29,5% pentru anul 2020 și la 31,3% pentru anul 2021, fiind în creștere. La fel, comunicarea artistică identifică 29,5% pentru 2020 și 31,1% pentru 2021, rezultatele fiind

apropiate. Componenta identitate profesională scoate în evidență 29,5% pentru 2020 și 27,7% pentru 2021.

În acest sens, *deducem* că nivelul scăzut și nivelul sub mediu este ridicat față de nivelul înalt și mediu (figura 3). Prezintă nivelurile excelenței artistice a cadrelor didactice pentru *aria intrapersonală* și *aria socială* (anii 2020, 2021).

Figura 3. Nivelurile excelenței artistice a cadrelor didactice: *aria intrapersonală* și *aria socială* (AI și AS)

Nivelurile excelenței artistice a cadrelor didactice: *aria socială* a fost analizat pentru anul 2020, *nivelul scăzut* fiind de 36,1% pentru aria socială, iar în 2021 fiind în descreștere de 31,1%. Aria intrapersonală în anul 2021 este mai ridicată cu 31,9% față de 2020 cu 26,2%.

Nivelul înalt a fost comparat în anul 2020 cu 19,7% pentru aria intrapersonală, iar în anul 2021 cu 18,5%, fiind puțin în descreștere. Aria socială a fost de 9,7% în 2020, iar în 2021 a crescut semnificativ cu 18,9%.

Nivelul mediu a demonstrat următoarele rezultate: aria intrapersonală 24,6%, anul 2020 și 18,5%, anul 2021, fiind în descreștere. Aria socială în 2020 a obținut 16,7%, în 2021 a crescut la 21%.

Nivelul sub mediu este determinat de aria socială în 2020 de 37,5%, iar în 2021 fiind mai mic de 29%. Aria intrapersonală în 2020 este de 29,5%, iar în 2021 crește puțin la 31,1%.

Concluzia ce se desprinde în contextul analizei datelor cercetării teoretico-experimentale se referă la avansarea în cariera pedagogică prin formarea competențelor artistice ce determină perfecționarea semnificativă a metodologiilor de formare a competențelor artistice ale cadrelor didactice, necesare pentru afirmarea artistismului pedagogic prin competențe artistice în învățământul primar. Examinarea atentă a datelor experimentale permite deducția că, la etapa de constatare predomină nivelul scăzut al formării valorilor excelenței artistice, în comparație cu nivelul înalt și mediu și sub mediu, fapt ce ne-a determinat proiectarea activităților de formare a excelenței artistice a cadrelor didactice în cadrul cursurilor de formare continuă la USARB.

Bibliografie

1. COJOCARU-BOROZAN, M. Valori ale culturii emoționale promovate în învățământul superior. In: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Priorități actuale în procesul educațional*. Chișinău: CEP USM, 2010. pp. 9-11.
2. GAGIM, I. *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Iași: Timpul, 2003. 280 p.
3. MIGUÉNS, M. Excelență în educație. In: *Raportul seminarului Rețelei europene a consiliilor de educație*, Amsterdam, cu sprijinul Comisiei Europene DG Educație și Cultură. Bruxelles, 2012. pp. 53-54.
4. PÂSLARU, V. Competența educațională – valoare, obiectiv și finalitate. In: *Didactica Pro*, 2011. nr. 2 (66), pp. 4-8.
5. Психологическая энциклопедия. <https://vocabulary.ru/termin/obschenie-i-iskusstvo-hudozhestvennaja-esteticheskaja-kompetentnost.html>(vizitat 15.06.2022).
6. РАСУМОВ, В. Роль фольклора в формировании личности. В: *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2017. № 3 (69), с. 46-48.
7. <https://www.lawinsider.com/dictionary/artistic-excellence>
8. <https://www.devotedanddisgruntled.com/blog/whats-the-difference-between-artistic-excellence-and-artistic-vibrancy>